

Operaționalizarea obiectivelor pedagogice în procesul de predare-învățare a limbilor străine

I. Grajdean- Balaban

Articolul de față abordează problema operaționalizării obiectivelor pedagogice în procesul de predare-învățare a limbii române la studenți. Respectarea principiilor operaționalizării obiectivelor pedagogice în orientarea cercetării științifice și în conceperea activității didactice reprezintă un mod științific de proiectare, realizare și evaluare a instruirii și educației.

Obiectivele educației constituie o inovație a învățământului contemporan, una din cele mai importante categorii ale didacticii contemporane, o premisă și finalitate a procesului educațional ca sistem.

Reformarea învățământului superior servește drept punct de plecare în elaborarea teoriei obiectivelor. Dar este demonstrat că teoria și practica obiectivelor este mai bine elaborată în învățământul preuniversitar. De aici și apare necesitatea cercetării acestei probleme în învățământul universitar și anume în procesul de predare-învățare a limbilor străine.

Educația este ghidată de finalități, scopuri și obiective. Finalitățile reprezintă direcțiile, orientările strategice ale funcționării învățământului într-o anumită perioadă istorică a dezvoltării social-economice și culturale a unei țări. Ele sunt elaborate pe baza concepției social-politice despre dezvoltarea societății, a cunoașterii și a personalității umane. În concordanță cu finalitățile se formulează scopurile care precizează rezultate ce se așteaptă să fie realizate de fiecare nivel și tip de școlarizare. Obiectivele sunt *enunțuri cu caracter finalist* care dau expresie *intenției* de a produce o schimbare în personalitatea studentului ca urmare a implicării acestuia într-o activitate de predare-învățare.

„Fără definirea clară a scopurilor, a obiectivelor,- afirmă G. De Landsheere,- educația și, îndeosebi, formarea alunecă spre

aventurism și improvizație...or, cheia metodei de elaborare a curriculumului este tocmai definirea obiectivelor” [4].

Penru a deveni funcționale, dar și din rațiuni strict teoretice, obiectivele au fost delimitate și clasificate în mai multe grupuri. Astfel , în funcție de domeniul la care se referă. B. Bloom și colaboratorii săi au propus o triplă compartimentare: *obiective generale, obiective intermediare* sau *specifice* și *obiective operaționale*.

O mare importanță în practica instructiv-educativă o prinzintă *operaționalizarea obiectivelor*. În sens larg, operaționalizarea este activitatea de specificare sau identificare a referințelor sau incidentelor concrete sau practice ale unui concept sau enunț general și abstract. Ea se referă atât la ansamblul operațiilor succesive de trecere de la abstract la concret, cât și la specificarea criteriilor sau indicatorilor prin care o acțiune sau un comportament dobândește caracteristica de a fi operațional sau concret. În domeniul obiectivelor pedagogice, operaționalizarea are două sensuri:

- *Trecerea progresivă de la nivelul finalităților, scopurilor și obiectivelor generale sau specifice la formularea obiectivelor operaționale/concrete*, incluse în programele universitare.
- *Prezentarea obiectivelor concrete*, ca sarcini didactice pe care trebuie să le realizeze în timpul unei activități, sub formă de obiective de conținut (prioritar informative) și obiective psihologice (prioritar formative) adaptate la specificul învățământului universitar.

Prin multiplicarea numeroaselor efecte pedagogice, acesate două acțiuni complementare *valorifică resursele modelului funcțional-structural de proiectare și realizare a obiectivelor operaționale*, stimulând, în același timp, resursele de activitate didactică ale profesorilor, capacitățile acestora de (auto)perfecționare a activității de predare-învățare-evaluare. A operaționaliza un obiectiv înseamnă a identifica o sarcină

educativă și a o explicita verbal în mod corespunzător. Un obiectiv este operaționalizat atunci când:

a) S-a delimitat o secvență comportamentală observabilă care poate fi evaluată

b) S-a enunțat în mod comprehensiv respectiva sarcină

Operaționalizarea obiectivelor pedagogice concrete solicită cadrelor didactice o activitate de proiectare complexă, desfășurată creativ la nivelul a două coordonate valorice: *o coordonată teleologică-sintetică și o coordonată praxiologică-analitică.*

a) *Coordonata teleologică-sintetică* este centrată asupra "comportamentelor observabile fără de care pare imposibil de demonstrat că un scop pedagogic a fost atins"

b) *Coordonata praxiologică-analitică* este centrată asupra celor trei exigențe devenite clasice în teoria operaționalizării obiectivelor (Mager, R, F., 1962):

- identificarea și precizarea comportamentului final al studentului, observabil până la sfârșitul activității didactice;
- stabilirea condițiilor de învățare interne (capacitățile și competențele studentului) și externe (conținuturile, stimulentele, timpul) interpretabile și ca resurse ale instruirii;
- definirea criteriilor de reușită acceptabile, în termeni de produse ale învățării exprimate: *calitativ*, prin *competențe* de învățare, evaluabile până la sfârșitul activității didactice și în perspectiva evoluției studentului; *cantitativ*, prin *performanțe* de învățare, evaluabile până la sfârșitul activității didactice *în raport de:* proporția răspunsurilor corecte și a regulilor și principiilor aplicate adecvat: gradul de validare a răspunsului acceptat; gradul de deviere a răspunsului în raport cu soluția-standard *timpul-limită* acceptat.

Un obiectiv pedagogic operaționalizat corect este exprimat în funcție de student, este concret, propune sarcini performative/măsurabile, descriind condițiile și criteriile de realizare. Un asemenea obiectiv, propus , la gramatica limbii române solicită *ca studentul să știe să traducă-o propoziție la*

diateza pasivă, compusă din verbe la mai multe timpuri-pentru a asigura performanță în cunoașterea limbii române.

Modelele practice de operaționalizare a obiectivelor diferă de la un autor la altul. Voi propune următoarele ce se cer a fi respectate în procesul de formulare a obiectivelor:

- obiectivul vizează activitatea studenților și nu a profesorului;
- va descrie comportamente observabile și nu acțiuni psihice interne;
- trebuie să fie realizabil și să corespundă particularităților de vârstă, experienței anterioare a studentului;
- desemnează un rezultat imediat al instruirii și nu unul de perspectivă;
- exprimarea comportamentelor preconizate se va face apelând la „verbe de acțiune”: a recunoaște, a identifica, a utiliza, a distinge, a reda, a proiecta, a rezolva, a propune, etc.;
- Obiectivele nu trebuie să se repete pri reformulări diferite, ele trebuie să fie unice și logice.

Exprimarea unui obiectiv se poate realiza după următorul algoritm interogativ(între paranteze voi exemplifica un virtual obiectiv la gramatica limbii române)

- cine va produce comportamentul dorit? (*Studentul...*)
- ce comportament observabil va dovedi că obiectivul este atins? (*...trebuie să clasifice...*)
- care este produsul sau performanța obținută? (*...memorarea definiției...*)
- în ce condiții va avea loc comportamentul preconizat? (*...mergând la exerciții adecvate...*)
- în temeiul căror criterii ajungem la concluzia că obiectivul este satisfăcător? (*...astfel încât studentul să posed...*).

Cele mai frecvente erori în formularea obiectivelor au loc prin:

- confundarea obiectivelor cu curriculumul, respectiv cu temele care trebuie însușite;

- confundarea obiectivelor cu ceea ce profesorul are intenția să facă;
- includerea a mai multor obiective în formularea rezultatului unei învățări;
- formularea obiectivelor în termeni de proces, adică ce să facă studentul pentru a ajunge la un rezultat, în loc de formularea în termeni de produs.

Aceste virtuale limitări ne vor face să înțelegem că obiectivele și principiile lor de operaționalizare ar pute într-un fel să soluționeze problemele privind structura curriculumului. Cu atât mai mult, știm că proiectarea curriculumului educațional la nivelul abordării teoretice și metodologice apare ca o problemă prioritară și actuală.

Bibliografie:

1. Cerghit I. *Didactica* București, Editura Didactică și Pedagogică, 1993, 186 p.
2. Cristea S. *Dicționar de pedagogie*, Chișinău-București: Grupul editorial Litera Internațional, 2000, 382 p.
3. Cucuș C. *Pedagogie*, Iași, Editura Polirom, 1996, 310 p.
4. Guțu Vl., Silistraru N. *Teoria și metodologia curriculumului universitar.*, Chișinău, Centrul Ed. al USM. 2003, p.145.